

Sancağın mülkî tamamîyetini tekeffüle, Türkiye - Suriye hududunun teminine dair muahede ve anlaşmanın ve bunlar ile beraber imza ve teati olunan beyanname, mektub ve protokollerin tasdiki hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye encümeni mazbatası (1/879)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/2063

9 - VI - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Sancağın mülkî tamamîyetini tekeffüle, Türkiye - Suriye hududunun teminine dair muahede ve anlaşmanın ve bunlar ile beraber imza ve teati olunan beyanname, mektub ve protokollerin tasdiki hakkında Hariciye vekillîğince hazırlanan ve İcra Vekilleri heyetince 9 - VI - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

I. İnönü

Esbabı mucibe

Uzak ve yakın mazide, tarihî vakalar ile, ana vatandan ayrı düşen Türk camialarının mukaddera-tına karşı, en mühim vasf ve umdelerinden biri de milliyetçilik olan, Türkiye Cumhuriyetinin lâkayd kalamaması pek tabiidir. Eserleri hal ve vaziyete göre mütecellî olan bu insanî ve asil âlâ-ka Türkiye Cumhuriyetini yurdumuzun yanı başında ve bitişiginde sakin Hatay Türkleri için on-ların tabiaten güzel olduğu kadar siyasten ve ıktısadenden de mühim, ezeli ve edebî vatanlarını müs-takil bir varlık temin ve bu varlığı kabiliyetli ve şerefli kardeşlerimizin maddî ve manevî inkişaf ve terakkilerine hâdim teşkilât ve vesait ile techiz etmek emelini gütmeye sevkettmiştir. Cumhuriyet Hükümetinin bu yüksek gaye uğrunda son zamanlarda yaptığı siyasî teşebbüslerin ve giriştiği çetin ve nazik mücadelelerin seyrü safhaları malûmdur. Nihayet Milletler Cemiyeti kararı ile varılan neticeler, meseleyi şekil farkından katı nazar, Türkiyece takib olunan gayeye muvafık surette hallet-miştir.

Bu neticelerin teyid ve takviyesine ve bu vesile ile bazı meselelerin hal ve intacını teshile medar olmak üzere Türkiye ve Fransa arasında Sancağın mülkî tamamîyetini tekeffüle ve Türkiye ve Suriye hududunun teminine dair Türkiye ile Fransa arasında bir muahede, bir anlaşma ve bir müşterek beyanname ve bunlara müteallik olmak üzere üç protokol ile optanlar hakkında bir mektub kabul ve teati edilmiştir. Mütalealarından muhtevaları ve lüzum ve ehemmiyetleri gereği gibi tezahür edecek olan ve ayrıca esbabı mucibe lâiyhasında tafsil ve itnabına lüzum görülmiyen bu beynelmilel vesikalar Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasvib ve kabulüne arz edilmiştir.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. /879

Karar No. 41

10 - VI - 1937

Yüksek Reisliğe

Sancağın mülkî tamamîyetini tekeffül ve Türkiye - Suriye hududunun teminine dair olarak Türkiye ile Fransa arasında 29 Mayıs 1937 tarihinde Cenevrede yapılan muahede ve anlaşma ile aynı mahal ve zamanda iki taraf arasında imza ve teati olunan müşterek beyanname, (optanlar) mektubu ve üç protokolün tasdiki hakkında Hariciye vekillîğince hazırlanarak Başvekâletten Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi 10 Haziran 1937 tarihinde; Hükümet namına Hariciye Siyasî müsteşarı Numan Menemencioğlu hazır olduğu halde, encümenimizde okundu ve görüşüldü.

Bu hususta Hükümet tarafından verilen şifahî tafsilât bu muahede ve anlaşma ile müşterek

rek beyannamenin muayyen statüsü ve rejimi dahilinde Sancağın tamamîyeti mülkiyesini ve Türkiye - Suriye hududunun masuniyetini temine hadim olacağı anlaşılmakla lâyihai kanuniye aynen kabul edilerek Yüksek katırza sunuldu.

Ha. En. Rs. N.	Bu M. M.	Kâtib
Antalya	Kastamonu	Kastamonu
Dr. Cemal Tunca	Ş. İlden	Ş. İlden
Ankara	Diyarbakir	Elâziz
F. Atay	Z. M. Alsan	F. Ahmed Aykaç
Erzurum	İzmir	Kars
P. Demirhan	Halil	M. Akyüz
Manisa		Niğde
Hikmet Bayur		Kâmil İrdelp

KÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sancağın mülkî tamamîyetini tekeffüle, Türkiye Suriye hududunun teminine dair muahede ve anlaşmanın ve bunlar ile beraber imza ve teati olunan beyanname, mektub ve protokollerin tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Sancağın mülkî tamamîyetini tekeffüle ve Türkiye - Suriye hududunun teminine dair Türkiye ile Fransa arasında 29 Mayıs 1937 tarihinde Cenevrede yapılan muahede ve anlaşma ile aynı mahal ve zamanda iki taraf arasında imza ve teati olunan müşterek beyanname, optanlar mektubu ve üç protokol tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra ve-killeri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saraçoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
	Ş. Saraçoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmén

9 - VI - 1937

SANCAĞIN TAMAMİYETİ MÜLKİYESİNİ TEKEFFÜL EDEN MUAHEDE

Bir taraftan,

Türkiye Reisiümhuru

Diğer taraftan,

Fransa Reisiümhuru

Cemiyeti Akvam Konseyi tarafından 27 kânunusani 1937 de Cenevrede kabul edilen mukar-rerata ve aynı tarihte Konseyce ittihaz olunan karara tevfiikan,

Sancağın statüsü ve ana yasasına riayeti temin için her iki Hükümetin hangi şekillerde yar-dımda bulunacaklarını tesbit etmek arzusunda bulduklarından,

Salâhiyeti kâmileyi haiz murahhasları olarak :

Türkiye Reisiümhuru :

Hariciye vekili ve İzmir mebusu Bay Dr. Tevfik Rüştü Aras.

Hariciye Siyasî müsteşarı, Gazi Anteb mebusu Bay Numan Menemencioglu,

Riyaseti Cümhur umumî kâtibi, Hasan Rıza Soyak'ı

Fransa Reisiümhuru :

Hariciye Nazırı, Mebus Bay Ivon Delbos,

Hariciye Nezareti Siyasî Müsteşarı, Mebus Bay Pierre Viennot,

Türkiyede Büyük Elçi ve Fevkalâde murahhas Bay Henri Ponsot'yu

Tayin etmişlerdir.

Bu murahhaslar, usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra berveçhi ati ahkâmı kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

Fransa ve Türkiye, Sancağın tamamıyeti mülkiyesini tekeffül ederler.

Madde — 2

Yüksek Âkid Taraflar, statü ile tayin olunan Sancak arazisinin tamamıyeti tehdid edildiği takdirde birlikte veya ayrı, ayrı, Cemiyeti Akvam Konseyini bilâ tehir haberdar etmeği taahhüd ederler.

Acil tedbirler alınması iktiza ettiği halde, Konsey tarafından bir karar ittihazına değin, Yüksek Âkidler bu hususta aralarında anlaşacaklardır.

Madde — 3

Sancak arazisine müteveccih bir tecavüz tehdidi veya her hangi bir taarruz, acil tedabir ittiha-zını zarurî kılarsa, Fransa ve Türkiye bu tehdidi muktazi bilcümle vasıtalarla önlemeği taahhüd ederler.

Yüksek Âkid Tarafların erkânıharbiyeleri, her iki Hükümete düşen vecibelerin icrasını icabında te-min için, ittihaz edilecek tedbiri tesbit ve ihzar maksadile doğrudan doğruya temas halinde bulu-nacaklardır.

Madde — 4

Cemiyeti Akvam Konseyi tarafından kabul edilen metinlerle meydana gelen Sancak rejimine riayetle mükellef olan Yüksek Âkid Taraflar, Konsey tarafından bu rejimin tatbikını murakabe hakkı istimal edilirken, ittihaz edilecek kararlara riayeti temin için kendilerine yapılacak tavsi-yeleri tatbika âmade bulduklarını beyan ederler.

Konseyin bir kararına tevfiikan Yüksek Âkid Tarafların icrasına davet olunacakları her hareket iki Hükümet arasında mukaddem bir anlaşma mevzuunu teşkil edecektir.

Madde — 5

Konsej kararı ile tesbit edilmiş olan Sancak statüsüne karşı acil bir tehdid teşkil eder hadiseler zuhur ettiği takdirde Yüksek Âkid Taraflar bilâ teahhur bu vaziyet hakkında bir karar alacaklar ve bundan Konseyi acilen haberder etmenin münasib olub olmayacağını takdir edeceklerdir.

Madde — 6

Cemiyeti Akvam konseyince alınmış bir kararın icrasını teminen akdedilmiş olan işbu muahede, Cemiyeti Akvama mevdu vazifeyi tahdid eder mahiyette tefsir edilemeyecek veya Cemiyeti Akvam paktının Yüksek Âkidlere tahmil ettiği vecibelere hâlel getirmeyecektir.

Madde — 7

İşbu muahede, mümkün olan en kısa müddet zarfında tasdik edilecek ve tasdiknameler Pariste teati olunacaktır.

Bu muahede, tasdiknamelerin teatisi tarihindemeriyet mevkiine girecektir.

Tasdikan lilmekal, her iki Taraf murahhasları işbu muahedeyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Cenevrede, iki nüsha olarak, bin dokuz yüz otuz yedi senesi mayıs ayının 29 neu günü tanzim edilmiştir.

İmzalar :

Ivon Delbos
Pierre Vienneot
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Aras
N. Menemencioğlu
H. B. Soyak

TURKIYE - SÜRIYE HUDUDUNUN TEMİNİNE MÜTEDAİR ANLAŞMA

Bir Taraftan, Türkiye Reisiçümhuru,

Diğer Taraftan, gerek kendi namına gerek beynelmilel akidlerle Suriye üzerinde kendisine tanınmış olan salâhiyetlere müsteniden hareket eden Fransa Reisiçümhuru,

Cemiyeti Akvam konseyi tarafından 27 kânunusani 1937 tarihinde kabul edilen mukarrerata tevfikan,

Fransa ile Suriye beyninde mevcut münasebatı mahsusayı nazarı itibara alarak,

Cemiyeti Akvam kararile Suriyenin hâkimiyet ve istiklâline tam bir surette kavuşacağını derpiş ederek,

Suriyenin tamamıyeti mülkiyesine riayetkâr olarak,

Ve Türkiye ile Suriye arasında dostluk ve iyi komşuluk münasebatını, Türkiye, Fransa ve Suriyenin teşriki mesai etmeleri suretile, temin etmek arzusunda olarak,

Bir dostluk ve teminat anlaşması akdine karar vermişler ve bu maksadla aşağıda isimleri yazılı murahhaslarını tayin etmişlerdir :

Türkiye Reisiçümhuru :

Bay Doktor Tevfik Rüştü Aras, İzmir mebusu ve Hariciye vekili;

Bay Numan Menemencioğlu, Gazi Anteb mebusu ve Hariciye vekâleti Siyasî müsteşarı;

Bay Hasan Rıza Soyak, Riyaseti Cümhur Kâtibi umumisi.

Fransa Reisi Cumhuriyeti :

Bay İvon Delbos, Mebus ve Hariciye nazırı ;

Bay Pierre Viennot, Mebus ve Hariciye Siyasî müsteşarı ;

Bay Henri Ponsot, Türkiyede Fevkalâde murahhas ve Büyük elçi.

Bu murahhaslar, usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra berveçhi ati ahkâmı tekarur ettirmişlerdir :

Madde — 1

Yüksek Akid Taraflar, 3 mayıs 1936 da Halebde imza edilen tahdidi hudud nihai protokole tesbit olunan Türkiye - Suriye hududunu katî olarak tanırlar ve işbu hududun masuniyetini tekeffül ederler.

Madde — 2

Yüksek Akid Taraflar, gerek Türkiye arazisinde, gerek Suriye arazisinde diğer Tarafın rejimi veya emniyeti aleyhine müteveccih fillerin ihzar ve ikamı men için ellerinden gelen bilcümle tedbirleri ittihaz eyleyeceklerdir.

Bu maksadla hususî ahkâm vazı lüzumlu görüldüğü takdirde, bu ahkâm Türkiye ile Suriye arasında aktolunacak hususî anlaşmalara mevzu teşkil edecektir.

Madde — 3

Cemiyeti Akvamm bir kararı neticesi olarak Suriyenin harici münasebetleri mesuliyeti yalnız Suriye Hükümetine intikal ettiğinden, Fransa ile Suriye arasındaki münasebatı mahsusa baki kaldığı müddetçe, Fransa, Türkiye - Suriye hududunu tekeffül etmekte devam edecektir.

Madde — 4

İşbu anlaşma, mümkün olan en kısa müddet zarfında tasdik olunacak ve tasdiknameler Paris-te teati edilecektir.

İşbu anlaşma, tasdiknamelerin teatisi tarihinden itibaren meriyete girecektir.

Yüksek Akid Taraflar, Suriye Hükümetinin işbu anlaşmaya vaki olacak iltihakını evvelden kabul ettiklerini beyan ederler.

Tasdikan ilmekal, her iki Taraf murahhasları işbu anlaşmayı imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Cenevrede 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

İmzalar :

İvon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Aras
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak

MÜŞTEREK BEYANNAME

Türkiye ve Fransa :

Sancağın tamamiyeti mülkiyesini tekeffül eden muahede ile Türkiye - Suriye hududunun teminine mütedair anlaşmaya,

Sancak meselesinin hal ve tesviyesi, Lozan muahedesile tesbit edilmiş bulunan mülki statü hakkında hiç bir ihtilâf bırakmamış olmasına,

Umumî sulhun takviyesine aynı derecede bağlı bulunmalarına ve bu maksad ile aralarındaki mesai birliğini Milletler Cemiyeti gerçevesi dahilinde teyid arzusunda olmalarına,

Şarkî Akdenizde emniyete müessir bir surette iştirak etmeğe azmetmiş bulunmalarına binaen, Suriye arazisi ile Lübnan arazisinin tamamiyetine riayeti müteakabilen taahhüd eder,

Ve Suriye ile Lübnanın tam istiklâl ve hâkimiyete kavuşmalarını teshil hususunda mutabakatlarını kaydederler.

Her iki Devletin tam istiklâl ve hâkimiyete kavuşmalarını hazırlamak ve bu Devletler ile kendi arasında mevcut münasebatı mahsusayı tayin etmek maksadlarıyla bunlar ile akdetmiş olduğu anlaşmaları, Fransa Hükûmeti Milletler Cemiyeti konseyinin tasvibine arzylediği zaman, Türkiye bu anlaşmaların Konsey tarafından tasvib edilmesi için yardımında bulunacaktır

Konsey, bu anlaşmaları tasdik eyledikçe, Türkiye bunları tanıyacak ve Suriye ile Lübnanın Milletler Cemiyetine namzedliğini müdafaa edecektir.

Bu yeni vaziyeti derpiş ederek, Türkiye ile yukarıda adı geçen Devletler arasındaki münasebetlerin sağlam esaslar üzerine tesisini teshil etmeği Türkiye ve Fransa aynı derecede arzu etmekte olduklarından, Türkiyenin merbut protokol ahkâmına tevfikân girişmeğe âmade bulunduğu müzakeratta, Fransa, kendi hesabına, her türlü muaveneti ibzal edecektir.

Cenevrede 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim kılınmıştır.

İmzalar :

<i>Ivon Delbos</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>
<i>Pierre Viennot</i>	<i>N. Menemencioğlu</i>
<i>Henri Ponsot</i>	<i>H. R. Soyak</i>

Türkiyede
Fransız Sefareti

27 mayıs 1937

Türkiye Hariciye Vekiline

Türk vatandaşlarının Suriyedeki emlakî ile Suriye ve Lübnanlıların Türkiyedeki emlakî meselesini halletmek üzere 27 teşrinievvel 1932 de Ankarada imzalanan mukaveleye ve türk optanları ile Suriye ve Lübnanlı optanlar hakkında aynı gün teati edilen mektuplara atfen, optan, meselesinin heyeti umumiyesini halle matuf atideki teklifatı Hükûmetim tarafından Türk Hükûmetinin tasvibine arzylemekle şeref kesbeylerim.

1 — Lozan muahedenamesinin 31 nci maddesinin tatbiki dolayısıyla Türkiye lehine hakkı hıyarlarını istimal etmiş olan kimseler ile 30 mayıs 1926 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan mukavelenamenin 3 ncu maddesi ahkâmına tevfikân Suriye ve Lübnan lehine hakkı hıyarlarını istimal eden kimselerden, yukarıda mevzubahs 27 teşrinievvel 1932 tarihli mukavelenamenin tamamen icra edildiğinin müttefikân kabul olunduğu tarihten itibaren altı aylık bir mühlet zarfında ikametgâhlarını müteakabilen bir taraftan Türkiyeye, diğer taraftan Suriye ve Lübnana nakletmemiş olanlar hakkı hıyarlarını katî olarak kaybedecekler ve hiç bir muameleye hacet kalmaksızın bir

taraftan Suriye veya Lübnan tabiiyetini ve diğer taraftan Türk tabiiyetini iktisab eyleyeceklerdir.

2 — 30 ağustos 1924 tarihinde memaliki ecnebiyede mütemekkin bulunub Lozan muahedemesinin 34 nci maddesinde tesbit edilen mühletler dahilinde menşeleri olan memlekette meri tabiiyet lehine hakkı hiyarlarını kullanmağı ihmâl etmiş olan aslen Suriyeli veya Lübnanlı kimse-ler, işbu mukarreratın kabulü tarihinden itibaren bir senelik bir mühlet zarfında bu hakkı hiyar-larını istimal edebileceklerdir.

3 — İşbu mukarreratın birinci fıkrası mucibince tanzim edilmiş olan ikametgâh nakli beyanna-meleri alâkadarlar tarafından Türkiyede valilere ve manda altındaki Devletlerde Âli komiserlik delegelerine isal edilmek üzere eski ikametgâhın bulunduğu mahal memurini idariyesine gönde-rilecektir.

İşbu mukarreratın ikinci fıkrasının birinci bendi mucibince tanzim kılınan hakkı hiyar beyan-nameleri alâkadarlar tarafından ikametgâhlarının bulunduğu mahal Fransız konsoloslarına gön-derilecektir. İşbu beyannameler Fransa Hükûmeti marifetile Türkiye Hükûmetinin itilama isal edi-lecektir.

Bu mukarreratı Türkiye Hükûmeti nazarı itibare aldığı takdirde muhteviyatını tekrarlayan bir işar ile beni haberdar etmek lütfunda bulunursanız Ekselânsımıza karşı minnettar olurum. Şurası mukarrerat ki iki mektubumuzun teatisi, Ekselânsımızın cevapları tarihinden muteber ol-mak üzere, Hükûmetim ile Türkiye Hükûmeti arasında itilâf kıymetini haiz olacaktır.

İhtiramatı faikamın teminatını lütfen kabul buyurunuz Bay Vekil.

İmza
H. Ponsot

T. C.
Hariciye Vekâleti

29 mayıs 1937

Türkiyede Fransa Büyük Elçisine

Ekselans,

Bu günkü tarihli bir mektubla Ekselansınız optanlar meselesinin heyeti umumiyesini tesviye maksadile atıdaki hükümleri Türk Hükûmetinin nazarı tasvibine arzylemişti.

1 — Lozan muahedemesinin 31 nci maddesinin tatbiki dolayısıyla Türkiye lehine hakkı hiyar-larını istimal etmiş olan kimseler ile 30 mayıs 1926 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan mukavelename-nin 3 ncu maddesi abkâmına tevfiikan Suriye ve Lübnan lehine hakkı hiyarlarını istimal eden kimse-lerden, 27 teşrinievvel 1932 tarihli Ankara mukavelenamesinin tamamen iera edildiğinin mütte-fikan kabul bulunduğu tarihten itibaren altı aylık bir mühlet zarfında ikametgâhlarını mütekabilen bir taraftan Türkiyeye, diğer taraftan Suriye ve Lübnana nakletmemiş olanlar hakkı hiyarlarını katî olarak kaybedecekler ve hiç bir muameleye hacet kalmaksızın bir taraftan Suriye veya Lübnan tabiiyetini ve diğer taraftan Türk tabiiyetini iktisab eyleyeceklerdir.

2 — 30 ağustos 1924 tarihinde memaliki ecnebiyede mütemekkin bulunub Lozan muahedena-mesinin 34 nci maddesinde tesbit edilen mühletler dahilinde menşeleri olan memlekette meri ta-biiyet lehine hakkı hiyarlarını kullanmağı ihmâl etmiş olan aslen Suriyeli veya Lübnanlı kimse-ler, işbu mukarreratın kabulü tarihinden itibaren bir senelik bir mühlet zarfında bu hakkı hiyar-larını istimal edebileceklerdir.

3 — İşbu mukarreratın birinci fıkrası mucibince tanzim edilmiş olan ikametgâh nakli beyanna-meleri alâkadarlar tarafından Türkiyede valilere ve manda altındaki Devletlerde Âli Komiserin

Delegelerine isal edilmek üzere eski ikametgâhm buunduğu mahal memurini idariyesine gönderilecektir.

İşbu mukarreratın ikinci fıkrasının birinci bendi mucibince tanzim kılınan hakkı hiyar beyannameleri alâkadarlar tarafından ikametgâhlarının bulunduğu mahal Fransız konsoloslarına gönderilecektir. İşbu beyannameler Fransa Hükûmeti marifetile Türkiye Hükûmetinin itilama isal edilecektir.

Ekselansızın tebliğine cevaben, sebkededen teklifata Türkiye Hükûmetinin muvafakat ettiğini bildirmekle şeref kesb ederim.

İhtiramatı faikamın teminatını lütfen kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

N. Menemencioğlu

TÜRK - FRANSIZ MÜŞTEREK BEYANNAMESİNE MERBUT PROTOKOL

Yüksek Âkid Taraflar aşağıda yazılı hususlarda mutabık kaldıklarını beyan ederler:

1 - Suriye ve Lübnan, Milletler Cemiyetinin bir kararı ile tam istiklâl ve hâkimiyetlerine kavuştukları tarihte, Fransa Hükûmetinin Suriye veya Lübnan veyahut her iki Devlet nam ve hesabına aktetmiş olduğu teknil muahede, mukavele veya diğer âkidlerden doğan hukuk ve vecibeler Suriye ve Lübnan Hükûmetlerine, bunlardan her birini alâkadar ettiği nisbette, kendiliklerinden intikal edecektir.

2 - Cemiyeti Akvamın bu kararını derpiş ederek yukarıda adı geçen muahedeleri, gerek bu karar dolayısıyla gerek Fransa - Suriye ve Fransa - Lübnan muahedelerinin meriyete girmesi münasebetile, Suriye ve Lübnanın iktisab edeceği vaziyete uygun kılmak için, Türkiye ve Fransa ihtiyaç halinde icab eden faideli tedbirleri alacaklardır.

3 - Aynı mülâhaza ile, Türkiye - Suriye ve Türkiye - Lübnan arasındaki tabii münasebatın inkişafını temin için yapılmasına lüzum görülecek anlaşmaların ve hassaten ikamet, ticaret, seyrisefain, ticarî mübadele, demiryolu münakalâtı ve sair mukavelelerin akdine Türkiye ve Fransa bütün gayretlerini sarfedeceklerdir.

4 - 27 teşrinievvel 1932 tarihli demiryolu mukavelesi teyid olunur.

5 - Optanlara aid mesail merbut mektubların teatisi ile hallolunmuştur.

Cenevrede 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim kılınmıştır.

İmzalar :

Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Aras
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak

TÜRKİYE - FRANSIZ MENAFİİNİN TAKVİYESİNE MÜTEDAİR PROTOKOL

Cenevrede takarrür eden anlaşma ile Türkiye ve Fransanın dostane teşriki mesaisinin teyid edilmiş bulunduğu şu sırada,

Yüksek Akid Devletler karşılıklı menfaatlerinin sağlanmasını ve inkişafını görmek hususunda ki, müşterek arzularını kayid etmek azminde bulunmakta ve bu maksadla bir ikamet mukavelesi akdini istihdaf, tebaalarını alâkadar eden ve henüz muallâkta bulunan işlerin tasfiyesini tacil ve bu niyetle yeni teşriki mesai anasırı taharri eylemek hususlarında mutabık kalmışlardır.

Cenevrede 1937 senesi mayısın 29 neu günü iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

İmzalar :

Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Aras
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak

İMZA POROTOKOLÜ

Vazulimza olanlar arasında bugün aşağıdaki vesikalar imza edilmiştir:

- 1 - Saneanın tamamiyeti mülkiyesini tekeffül eden muahede,
- 2 - Türkiye - Suriye hududunun teminine mütedair anlaşma,
- 3 - Türk - Fransız müşterek beyannamesi.
- 4 - Bu beyannameye merbut protokol,

Bu vesikaların, tasdiknameleri teati edildiği gün birlikte meriyete girecekleri kararlaştırılmıştır.

Cenevrede 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim kılınmıştır.

İmzalar :

Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Aras
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak